

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
(pentru instituțiile de învățământ cu instruire
în limbile minorităților naționale)
ÎN ANUL DE STUDII 2021-2022

Chișinău, 2021

PRELIMINARII

Limba și literatura română (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) (treapta primară, gimnazială și liceală) este o disciplină de bază, obligatorie, din aria curriculară *Limba și comunicare*, care asigură dezvoltarea competențelor lingvistice și sociolingvistice ale elevilor prin sporirea calității învățării limbii române. Acest fapt contribuie plenar la formarea și integrarea socială a elevilor ca personalități capabile să comunice eficient în diverse domenii ale vieții și să devină cetățeni activi și responsabili ai Republicii Moldova. În conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova nr.152/2014, comunicarea în limba română este o competență-cheie care definește o finalitate a procesului educațional, fapt ce accentuează ponderea disciplinei în conturarea profilului absolventului pentru fiecare treaptă de școlaritate.

CADRUL NORMATIV DE ORGANIZARE A PROCESULUI EDUCAȚIONAL

Documentele de tip reglator, în baza cărora se va organiza procesul educațional la disciplină, în anul de studii 2021-2022, sunt:

- **Codul Educației al Republicii Moldova.** Chișinău, 2014, nr. 152 din 17.07.2014. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319324, art. nr. 634 din 24.10.2014;
- **Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2021 – 2022**(aprobat prin ordinul nr. 200 din 26.02.2021);
- **Standardele de eficiență a învățării** (aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr.1001 din 23.12.2011);
- **Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale** (aprobat prin ordinul 1592 din 25.10.2018)
- **Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale clasele I-IV** (aprobat prin ordinul nr. 1124 din 12.07.2018);
- **Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale clasele V-IX** (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- **Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, clasele X-XII** (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- **Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general** (aprobat prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018. Chișinău, 2018).
- **Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Clasele I-IV** (aprobată prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1468 din 13 noiembrie, 2019. Chișinău, 2019);

- **Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar** (aprobat prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr.70 din 30 ianuarie, 2020. Chișinău, 2020);
- **Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal** (aprobată prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 351 din 19 martie, 2020. Chișinău, 2020);
- **Standardele de competențe digitale ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal. Standarde de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general** (aprobat prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 862 din 07 septembrie, 2015. Chișinău, 2015);
- **Instrucțiunea privind Managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal** (aprobată prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1249 din 22 august, 2018. Chișinău, 2018);
- **Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID-19**, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar (aprobată prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 840 din 19 august, 2020. Chișinău, 2020);
- **Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor** / Nicolae Bucun, Lilia Pogolșa, Valentina Chicu ; coord. șt.: Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun ; Ministerul Educației al Republicii Moldova, Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Științe ale Educației. Chișinău, 2014;

În proiectarea și realizarea procesului educațional la Limba și literatura română (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) se va respecta prevederile *Ghidului de implementare a curriculumului pentru învățământul primar* (2018), *Ghidului de implementare a Curriculumului disciplinar la Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale), clasele a V-a - IX-a, Chișinău 2019; *Ghidului de implementare a Curriculumului la Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale), clasele a X-a - XII-a, Chișinău 2019.

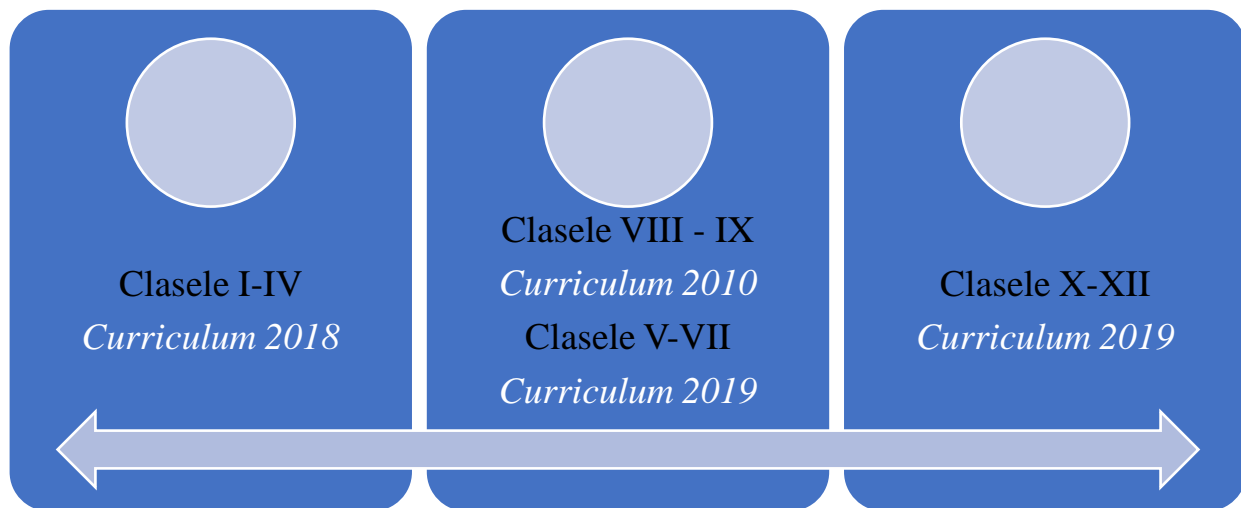
DOMINANTE MANAGERIALE DE IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI NAȚIONAL LA CURRICULUMULUI LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Curricula 2019 la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, pentru treapta gimnazială și liceală) reprezintă cea de-a doua generație de curricula centrate pe competențe. Documentele asigură implementarea politicilor educaționale naționale în procesul educațional, realizând dezvoltarea logică și firească a sistemului de competențe specifice disciplinei, în conformitate cu interesele și necesitățile actuale ale elevilor. De precizat că, în anul de studii 2018-2019, au fost realizate curricula pentru ciclul primar și pentru domeniile educației timpurii.

Prin urmare, realizând Planul de acțiuni din *Programul național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020)*, aprobat prin HG nr. 904 din 31.12.2015, este asigurată, la nivel curricular, continuitatea învățării limbii române în conformitate cu cele mai noi recomandări europene, exprimate prin Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi.

Instituțiile de învățământ mixte, cu grupe de predare în limba română și în limbile minorităților naționale, la decizia școlii, pot adera la programul „Integrareasociolingvistică a elevilor alolingvi prin extinderea numărului de disciplineșcolare studiate în limba română”. În acest caz, OLSDÎ va înainta către MECCun demers. MECC va coordona planurile de învățământ și va acorda suportul necesar în vederea implementării disciplinelor școlare în limba română. (Plan cadru , pag 9)

În anul de studii 2021-2022, procesul educațional la *Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale* se va realiza conform următoarei scheme:

Totodată, în conformitate cu *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi* se stabilesc nivelurile de învățare a limbii române ca limbă nematernă după cum urmează:

Clas a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	A1. 1	A1. 2	A2. 1	A2. 2	A2. 3	A2. 4	B1. 1	B1. 2	B1. 3	B2. 1	B2. 2	B2. 3
	A1		A2				B1			B2		

TEME DE CERCETARE ȘI APLICARE

În vederea asigurării implementării graduale a curricula 2019, dar și a dezideratelor actuale privind instruirea la distanță, se recomandă valorificarea următoarelor teme de cercetare și aplicare:

- Managementul implementării calitative a curricula 2019 în clasele aV-VII-a și a X-XII-a (*obligatoriu*);
- Metodologia formării și dezvoltării competențelor inter-/transdisciplinare ale elevului la *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale;
- Evaluarea școlară - tendințe de modernizare pentru asigurarea succesului elevului în cadrul orelor de *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale;
- Integrarea eficientă a tehnologiilor informaționale și de comunicare în procesul educațional la *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale (*opțional*);
- Abordarea procesului educațional la *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale din perspectiva modelului clasei inversate (*opțional*).

Totodată, în conformitate cu prevederile articolului 85 din *Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II*, cu privire la atribuțiile Comisiei metodice la nivelul instituției școlare, se va urmări:

- Elaborarea unui plan de activitate în vederea valorificării temei/temelor de cercetare și aplicare (parte a planului de activitate al comisiei metodice);
- Implementarea aspectelor teoretico-metodice a temei/temelor de cercetare și aplicare în cadrul orelor;
- Diseminarea experiențelor avansate și a modelelor practice de punere în aplicare a temei/temelor de cercetare prin publicarea buletinelor școlare și a articolelor de specialitate sau pe site-ul instituției de învățământ.

Fiecare comisie metodică are libertatea de a selecta una sau mai multe teme pentru cercetare și aplicare în cadrul seminarelor teoretico-practice la nivel instituțional și raional/municipal.

Totodată, se va încuraja selectarea și derivarea unor aspecte ale temelor propuse pentru dezvoltare în cadrul rapoartelor de autoevaluare și a lucrărilor metodice pentru atestarea cadrelor didactice.

STRATEGIA DE PROIECTARE

Recomandările specificate conform reperelor metodologice din anii precedenți (2017-2020) sunt valabile, în contextul următoarelor precizări și completări.

În contextul implementării *Curriculumului la disciplina Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale*, ediția 2019, conceptul central al proiectării curriculare este **proiectarea didactică personalizată**. Lectura personalizată a Curriculumului se exprimă prin dreptul profesorului de a lua decizii asupra modalităților pe care le consideră optime în organizarea demersului didactic, asigurarea calității procesului educațional la clasă, răspunderea personală în realizarea unui parcurs școlar individualizat/diferențiat al fiecărui elev, în dependență de condiții și cerințe educaționale concrete. Proiectarea didactică va fi un act de creație ce implică viziune, gândire, imaginație, creativitate, intuiție, viziune strategică, experiență și solicită cadrului didactic anticiparea

derulării evenimentelor la clasă, o prefigurare a predării, învățării și evaluării, eșalonată în câteva niveluri intercondiționate macro și micro:

- proiectare didactică de lungă durată (anuală/semestrială);
- proiectare didactică pe unități de învățare, proiectare didactică zilnică (pentru fiecare lecție).

Curriculumul 2019 prevede un număr de ore prestabilit pentru fiecare treaptă de școlaritate la discreția cadrului didactic. Aceste ore vor fi utilizate în funcție de context pentru a asigura calitatea procesului educațional și centrarea pe nevoile de formare ale elevilor: *activități de sinteză, activități de consolidare, realizarea proiectelor educaționale cu deschidere interdisciplinară și transdisciplinară.*

Astfel, pentru fiecare treaptă de școlaritate, în vederea stimulării abordării inter-/transdisciplinare a procesului educațional, recomandăm realizarea, pe parcursul anului școlar, a **1-2 proiecte** în colaborare cu alte discipline, centrat pe rezolvare de probleme, învățare prin cercetare, lucru în echipă.

Deci, în anul de studii 2021-2022 activitatea de predare-învățare-evaluare se va realiza în baza:

- proiectării de lungă durată;
- proiectării pe unități de învățare sau proiectării didactice zilnice.

Documentele de proiectare didactică transpun **în mod personalizat** curriculumul disciplinar și sunt elaborate de către cadrul didactic în conformitate cu actele normative în vigoare.

PROIECTAREA DE LUNGĂ DURATĂ

Recomandăm **respectarea unui model unic de proiectare**, aprobat la nivel de instituție, comisie metodică, asigurându-se funcționalitatea lui. Fiecare cadru didactic este în drept să elaboreze proiectul de lungă durată în etape, *semestrial*.

Proiectarea de lungă durată se elaborează de către cadrul didactic, se discută în cadrul Comisiei metodice și se aprobă de către directorul instituției de învățământ **până la sfârșitul lunii septembrie**.

Părțile componente ale PLD sunt:

- 1) antetul;
- 2) proiectul de administrare a disciplinei;
- 3) planificarea materiei de studiu pe unități de învățare.

Pe **foaia de titlu** se va menționa numărul și data Procesului-verbal al ședinței Comisiei Metodice, semnăturile șefului Comisiei Metodice și a directorului adjunct, și se va aproba de către directorul instituției de învățământ prin semnătură și ștampilă.

Antetul proiectului de lungă durată va include:

- denumirea instituției de învățământ;
- anul școlar;
- numele și prenumele profesorului, gradul didactic;

- disciplina;
- clasa;
- competențe specifice la disciplină (se transcriu din Curriculumul disciplinar);
- unități de competențe la clasă (se transcriu din Curriculumul disciplinar);
- finalități la clasă (se transcriu din Curriculumul disciplinar);
- bibliografie (se listează produse curriculare principale și auxiliare);
- structura anului de învățământ (se indică datele semestrelor și ale vacanțelor);
- orarul sunetelor;
- orarul lecțiilor.

Proiectul de administrare a disciplinei se structurează în conformitate cu cerințele curriculare și prevederile *Ghidului de implementare a curriculumului* după cum urmează:

- numărul de ore pe săptămână;
- numărul de ore pe an;
- unitățile de învățare;
- numărul de ore pentru fiecare unitate de învățare;
- evaluări – se proiectează numărul de evaluări și tipul acestora: evaluare inițială (EI), evaluări sumative (ES);
- observații.

Proiectarea de lungă durată se realizează în conformitate cu prevederile din *Ghidurile de implementare a Curriculumului*.

Clasa	Numărul de ore săptămânal	Numărul de ore per unit. de învățare	Numărul de unități de învățare	Numărul de ore anual
I	3	12-13	8	99
II	3	12-13	8	99
III	4	12-15	10	132
IV	4	12-15	10	132
V	4	13-15	10	136
VI	4	13-15	10	136
VII	4	13-15	10	136
VIII	4	13-15	10	136
IX	4	12-15	10	132
X	4	16-17	8	136
XI	4	16-17	8	136
XII	4	16-17	8	132

PROIECTAREA PE UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Recomandăm *proiectarea didactică pe unități de învățare* ca etapă următoare a organizării demersului didactic.

Unitatea de învățare este o structură deschisă și flexibilă a demersului educațional, unitară din punct de vedere tematic, care se desfășoară sistematic și continuu pe o anumită perioadă de timp. Proiectarea pe unități de învățare se realizează în baza *Curriculumului la Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale), având în calitate de suport - manualul școlar și materiale didactice auxiliare, la discreția cadrului didactic. La elaborarea *Proiectării pe unități de învățare*, cadrul didactic va ține cont de succesiunea logică a elementelor procesului didactic: *identificarea unităților de competență, selectarea conținuturilor, determinarea strategiei didactice și a activităților de învățare, analiza resurselor, stabilirea instrumentelor de evaluare.*

La fel ca și proiectarea de lungă durată, proiectarea pe unități de învățare se realizează în conformitate cu prevederile din *Ghidurile de implementare a Curriculumului*.

La proiectarea didactică pe unități de învățare se recomandă cadrul *Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere* (ERRE).

- prin *evocare* se proiectează și se realizează actualizarea cunoștințelor elevilor la un subiect sau altul, profesorul corelează cunoștințele și capacitățile ce vor fi dezvoltate cu cele formate anterior;
- *realizarea sensului* reprezintă etapa de bază a lecției, în care se studiază subiectul nou, se explică, se experimentează, se acumulează idei, informații, învățarea devine semnificativă;
- *reflecția* conectează cunoștințele noi cu cele vechi, conține exersarea abilităților, sintetizând ce s-a studiat;
- *extinderea* presupune din partea elevului o activitate individuală de studiere, pentru documentare suplimentară și necesită, de asemenea, o proiectare și dirijare minuțioasă.

PROIECTAREA DIDACTICĂ ZILNICĂ

Proiectarea didactică zilnică e obligatorie pentru profesorii debutanți, cadrele didactice fără grad didactic și profesorii deținători ai gradului didactic **Doi**.

Spre deosebire de proiectarea de lungă durată și proiectarea pe unități de învățare, care oferă o perspectivă strategică a demersului didactic, proiectarea didactică zilnică reprezintă înțelegerea procesului din perspectivă operațională și se realizează pe baza unui algoritm procedural ce corelează obiectivele operaționale, conținuturile, resursele, strategiile didactice și instrumentele de evaluare.

ASPECTE SPECIFICE PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU INSTITUȚIILE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

În vederea asigurării calității procesului educațional la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) în anul de studii 2021-2022, recomandăm cadrelor didactice proiectarea unui *program individual* la fiecare clasă, ce va

include activități de consolidare/ aprofundare/ recuperare (la necesitate) a conținuturilor curriculare din perioada desfășurării studiilor la distanță. Prin urmare, se recomandă o revizuire a conținuturilor curriculare și o reeșalonare a acestora în timp, astfel încât, să se asigure o continuitate a finalităților educaționale în vederea formării competențelor vizate corespunzător clasei și nivelului lingvistic.

Recomandăm cadrelor didactice să facă o analiză amplă a procesului educațional din perioada învățământului la distanță și să identifice conținuturile curriculare care necesită recapitulare și/ sau aprofundare, dar și recuperare (după caz). În acest sens, cadrele didactice ar putea **include programul individual în proiectarea de lungă durată**, perioada de timp fiind stabilită individual, în funcție de clasă și încadrarea elevilor în procesul educațional online.

Programul individual pe clasă va fi elaborat de fiecare cadru didactic, va fi pus în discuție în cadrul Comisiei metodice și prezentat spre aprobare administrației instituției **până la sfârșitul lunii septembrie**.

Proiectarea demersului didactic pentru studierea materiei noi va fi determinată în funcție de rezultatele elevilor la evaluarea inițială. La necesitate cadrele didactice **pot comasa unele conținuturi sau pot folosi din numărul de ore la discreția profesorului** pentru a se încadra în numărul de ore conform Planului-cadru.

În condițiile specifice de organizare a procesului educațional în anul de studii 2021-2022, conceptul demersului didactic se va axa pe următoarele prevederi:

1. plasarea accentului de pe *actul de predare* pe cel de *învățare*, de pe *învățarea față în față* pe *învățarea individuală/ de sine stătătoare*;
2. plasarea accentului pe însușirea tehnicilor de învățare individuală/ de sine stătătoare și pe aplicarea lor în studierea materiei noi;
3. cadrul didactic va propune elevilor algoritmul de acțiuni și metode/ tehnici de învățare pentru fiecare lecție care sunt cele mai relevante privind studierea temelor respective, ținând cont de specificul clasei, de vârsta și nivelul elevilor, dar și de stilurile de învățare ale elevilor.

Cadrul didactic va organiza lecția în funcție de modelul de învățământ, ales de instituție pentru anul de studii 2021-2022, adaptând conținuturile curriculare la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale), strategiile didactice și cadrul de predare ERRE la condițiile de desfășurare a demersului educațional din instituție, precum și la necesitățile elevului. Totodată, cadrul didactic va asigura în cadrul evaluării formative realizarea unui feed-back continuu, utilizând în acest scop platforme și instrumente interactive adecvate nivelului lingvistic și spectrului de interese ale elevilor.

EVALUAREA ȘI NOTAREA REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII

Formele de evaluare aplicate în procesul educațional în învățământul primar, gimnazial și liceal la nivelul clasei de elevi sunt: orală, scrisă și practică.

CICLUL PRIMAR. STRATEGIILE ECD

Ținând cont de specificul *Metodologiei Evaluării Criteriale prin Descriptori (MECD)*, la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) se vor aplica următoarele tipuri de evaluări:

- **Evaluarea inițială (EI);**
- **Evaluarea punctuală în baza unei competențe (EFP)**
- **Evaluarea formativă în etape (EFE);**
- **Evaluarea sumativă (ES).**

Evaluarea inițială are funcție diagnostică și prognostică cu caracter predominant reflexiv și creează elevilor condiții de autoevaluare. Aprecierea elevilor în urma evaluării inițiale se realizează prin cuvinte încurajatoare în baza descriptorilor generali. Rezultatele obținute la evaluarea inițială nu se înregistrează în catalogul școlar, ci servesc ca reper pentru măsurarea progresului elevilor.

Atenție! În contextul situației epidemiologice, *evaluarea inițială*, în mod obligatoriu, se va desfășura la toate clasele, cu scop de diagnosticare a rezultatelor elevilor pe parcursul anului de studiu 2020 - 2021 (inclusiv perioada instruirii la distanță) și pentru a identifica soluțiile de recuperare/ consolidare/ aprofundare a conținuturilor curriculare în dezvoltarea competențelor specifice la disciplină. Evaluarea inițială se va realiza, după primele 3-5 lecții, de la începutul anului școlar. Fiecare cadru didactic se va asigura că toate subiectele curriculare din anul de studii precedent au fost realizate.

Evaluarea formativă în etape se va proiecta *pe parcursul unității de învățare*. Pentru proba de **EFE** se recomandă a rezerva circa 15-25 de minute din lecție și aproximativ tot atât timp pentru activitatea de autoevaluare care se va face în timpul aceleiași lecții sau la lecția următoare. Rezultatele elevilor se vor înregistra în catalogul școlar.

Evaluarea sumativă se va proiecta *la finele fiecărei unități de învățare* ori *la fine de semestru* (în funcție de clasă). Evaluarea sumativă la ciclul primar, în cazul nereușitei, este succedată de activități diferențiate de postevaluare (recuperare, antrenament, dezvoltare), în cadrul cărora se asigură condiții pentru reflecție.

În cadrul evaluării scrise sau orale, 20% din punctajul maxim va fi rezervat pentru corectitudinea textului scris și cultura comunicării.

Notă: MEC accentuează rolul **autoevaluării** în cadrul tuturor strategiilor de ECD ca metodă alternativă de evaluare, care se va realiza în baza unei *liste de control* elaborată de fiecare cadru didactic în funcție de unitățile de competență evaluate.

CICLUL GIMNAZIAL ȘI LICEAL

Important! În contextul situației epidemiologice din țară, se recomandă desfășurarea *evaluării inițiale* la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) *în toate clasele*.

Evaluarea inițială poate fi organizată în formă scrisă și/ sau orală, având funcția de diagnoză și prognoză. În urma evaluării inițiale se va stabili nivelul de pregătire al elevilor la începutul demersului educațional și se vor determina modalitățile de desfășurare al acestuia.

Atenție! Rezultatele obținute la evaluarea inițială **nu se înregistrează** în catalogul școlar, dar servesc drept repere pentru măsurarea progresului elevilor și proiectarea demersului educațional.

Evaluarea formativă este parte componentă a procesului de dezvoltare a competențelor, asigurând un feed-back continuu și prompt cu referință la progresul rezultatelor planificate ale învățării. Evaluarea formativă se va realiza pe parcursul unității de învățare, ritmicitatea aplicării ei fiind stabilită în funcție de numărul de ore, de nivelul de pregătire al elevilor, de complexitatea conținuturilor predate. Fiecare cadru didactic urmează să decidă în mod judicios numărul de evaluări formative la clasă și eșalonarea lor în timp, **evitând suprasolicitarea elevilor**. Acestea **nu se vor înscrie în proiectul de lungă durată**.

Evaluarea sumativă se va aplica la finele fiecărei unități de învățare, ea având funcția de a stabili în ce măsură elevii au atins rezultatele preconizate ale învățării și au dobândit competențele necesare comunicării în limba română.

La aplicarea evaluării sumative cadrele didactice sunt responsabile de elaborarea instrumentelor de evaluare:

- *matricea de specificație* (pentru evaluările în baza testelor docimologice);
- *conținutul probei de evaluare*;
- *baremul de corectare*;
- *schema de convertire a punctajului în note*.

Fiecare evaluare sumativă va fi urmată în mod obligatoriu de o lecție privind analiza probei de evaluare, care include activități postevaluative diferențiate.

În clasele de liceu, la care sunt administrate teze semestriale, **nu se permite** desfășurarea evaluărilor sumative, pentru a evita suprasolicitarea elevilor.

Notă! Răspunsurile sporadice la lecție nu constituie temei pentru notare. Se vor nota doar produsele complexe, fapt **aplicabil pentru toate clasele**.

Atenționăm de asemenea asupra **respectării raportului echilibrat între evaluările scrise și evaluările orale** în dependență de numărul unităților de învățare.

În clasele a V-a - a VIIa - a X-a-XII-a, elevul va acumula notele după cum urmează:

- evaluări sumative (în funcție de numărul unităților de învățare);
- la produse complexe orale și/ sau scrise (1-2 produse pentru fiecare unitate de învățare);
- la realizarea proiectelor (1-2 pe an).

Important! Numărul de note acordate elevului pe parcursul unui semestru trebuie să fie, cel puțin, egal cu numărul de ore prevăzut de Planul-cadru, dar nu mai mic decât două. La acordarea notei, cadrele didactice vor respecta **principiul confidențialității**.

Atenție! Elevi din clasele a X –a și a XII-a vor susține teza la limba și literatura română în cadrul sesiunii de iarnă, iar elevii din clasa a XI-a – în cadrul sesiunii de vară.

Produsul școlar reprezintă un rezultat al unui proces proiectat de către cadrul didactic pentru a fi realizat de elev și măsurat, apreciat de către cadrul didactic, elevul însuși, colegii și, eventual părinții în baza unor criterii bine conturate.

Produsele școlare, în instruirea la distanță, pot fi **simple** (ex. colaj, pliant, postări online, etc.) și **complexe** (ex. prezentări, infografice, eseuri, scrisori, proiecte de grup, etc.). Pentru realizarea unui produs complex, elevul are nevoie să parcurgă mai multe etape și să dea dovadă de abilități de cercetare, analiză, gândire critică și creatoare, dar și să posede mai multe competențe.

Recomandăm fiecărui cadru didactic să selecteze cu atenție produsele propuse elevilor spre realizare, astfel încât acestea să vizeze câteva unități de competență corespunzător necesităților, intereselor și nivelului lingvistic al elevului. Curricula la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) și *Metodologia Evaluării prin Descriptori* (MECD) oferă o varietate de produse școlare.

PERIOADA DE ADAPTARE A ELEVILOR DIN CLASA A V-A

Trecerea de la învățământul primar la cel gimnazial reprezintă o schimbare semnificativă, adeseori dificilă pentru elevii clasei a V-a, iar adaptarea acestora va solicita un efort susținut din partea tuturor actanților educaționali.

În vederea asigurării implementării calitative a Curriculumului și a creării unui mediu de învățare prietenos elevilor, cadrele didactice își vor asuma conștient misiunea facilitării procesului de adaptare pentru elevii formați în conformitate cu prevederile *Metodologiei de Evaluare prin Descriptori* (MECD).

În scopul eficientizării procesului de adaptare a elevilor clasei a V-a la un sistem de evaluare nou pentru ei, în perioada **septembrie-octombrie 2021**:

1. rezultatele învățării și activitatea elevilor vor fi evaluate **fără aprecierea cu note**, utilizând descriptori și calificative și, prin urmare, nu vor fi înregistrate în catalogul școlar;
2. cadrele didactice vor explica elevilor corelarea descriptor - notă, astfel pregătind elevii pentru înțelegerea semnificației notelor;
3. cadrele didactice vor informa părinții despre specificul sistemului de evaluare prin note și despre importanța implicării familiei în perioada de tranziție;

Pe durata lunilor **noiembrie - decembrie**, cadrele didactice nu vor înregistra în catalogul școlar **notele de la „1” la „4”**.

Elevii care au demonstrat rezultate insuficiente la evaluarea sumativă vor realiza repetat o altă probă, cu același grad de dificultate. De asemenea, elevii care au absentat vor susține obligatoriu proba de evaluare sumativă. În ambele cazuri cadrul didactic va stabili termenii de susținere a evaluării sumative de comun acord cu elevul. În scopul asigurării unui rezultat pozitiv profesorul elaborează un plan de recuperare și monitorizează realizarea acestuia de către elev. În funcție de context, se stabilește ziua susținerii probei care va coincide cu ziua în care elevii au

lecție conform orarului. Aceasta va avea loc după finalizarea lecțiilor, la ora agreată de profesor cu elevul/ elevii care au absentat și/ sau cei care au urmat planul de recuperare. Nota de la evaluarea repetată va fi înregistrată în ziua susținerii probei, cu specificarea de rigoare în **rubrica „Note”** din catalogul școlar. Rezultatele evaluării vor respecta **principiul confidențialității**, fiind comunicate elevului și părintelui fără a fi anunțate public.

În clasa a V-a, după realizarea evaluării sumative, profesorul va desfășura, în mod obligatoriu, lecția de analiză a evaluării, care va include două aspecte importante:

- analiza rezultatelor, exerciții de remediere a erorilor, activități diferențiate;
- autoevaluarea reflexivă care stimulează învățarea conștientă, autonomă și centrată spre succesul elevului.

În acest sens, recomandăm cadrelor didactice să includă la finalul testului de evaluare **o listă de control** care va conține câteva întrebări de autoevaluare, cu caracter reflexiv.

În clasa a V-a elevul va acumula note pe parcursul anului de studii după cum urmează:

- evaluări sumative (în funcție de numărul unităților de învățare);
- produse complexe orale și/ sau scrise (1-2 produse per unitate, **începând cu luna noiembrie**);
- proiecte educaționale (1-2 pe an).

Nu se acordă note (aplicabil pentru toate clasele) pentru:

- nerealizarea temei pentru acasă;
- lipsa caietului, manualului, ustensilelor, agendei elevului la lecție;
- absența de la ore, inclusiv în cazul absenței de la evaluări.

ASIGURAREA CU MANUALE

În anul de studii 2021-2022, se vor utiliza manualele în vigoare, aprobate de Ministerul Educației și Cercetării.

CLASA	TITLUL	ANUL	AUTORI	EDITURA
1	Limba și literatura română	2019	Lidia Granaci, Tatiana Callo	ARC
2	Limba și literatura română	2019	Tamara Cazacu, Vladimir Guțu	Lumina
3	Limba și literatura română	2020	T. Cazacu, L. Nicolaescu - Onofrei, Z. Tăriță	Cartier
4	Limba și literatura română	2020	T. Cazacu, L. Nicolaescu, Z. Tăriță	Cartier
5	Limba și literatura română	2016	T. Cazacu	Lumina
6	Limba și literatura romană	2020	T. Cazacu, I. Iordachescu, L. Guza	Lumina

7	Limba și literatura română	2016	I. Iordachescu, V. Roșcovan	Cartier
8	Limba și literatura română	2016	L. Nicolaescu-Onofrei, D. Onofrei, A. Gherman	Cartier
9	Limba și literatura română	2016	I. Iordachescu, G. Stahi, T. Cazacu	Arc
10	Limba și literatura română	2012	T. Cazacu, G. Stahi, I. Iordachescu, T. Cristei, L. Objelean	ARC, Lumina
11	Limba și literatura română	2014	T. Cazacu, L. Cuza ș.a.	Cartier
12	Limba și literatura română	2015	G. Stahi, I. Iordachescu, L. Objelean, T. Cristei, L	ARC, Lumina

Totodată, atenționăm asupra faptului că este interzisă impunerea părinților de a procura manuale de alternativă sub pretextul implementării noii curricula.

MANAGEMENTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ ÎN CONDIȚII DE CARANTINĂ

Organizarea și desfășurarea procesului educațional în condiții de carantină la *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale) se va axa pe utilizarea mijloacelor instruirii asistate de calculator și metodelor de instruire la distanță, cadrele didactice asigurând respectarea cerințelor privind protecția datelor cu caracter personal, siguranța în mediul online și protecția sănătății în timpul lucrului cu echipamente digitale.

Interacțiunea cu elevii poate fi realizată în mod sincron sau asincron. Fiecare cadru didactic (după caz, de comun acord cu instituția în care activează) își va alege modalitatea de organizare a interacțiunii la distanță cu elevii în procesul educațional. Recomandăm ca intervențiile sincron să nu depășească o durată de 15 minute. În cadrul lecțiilor de *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale), interacțiunea sincronă cu elevii este foarte importantă. Pentru a utiliza acest timp eficient, recomandăm cadrelor didactice să-și proiecteze fiecare lecție, oferind elevilor explicații cu referire la anumite conținuturi lingvistice, să comunice cu elevii cât mai mult în limba română și să creeze oportunități de interacțiune și cooperare în grup. Celelalte activități se pot realiza în mod asincron, elevul va lucra individual asupra anumitor sarcini și va transmite profesorului produsul, utilizând diverse platforme și instrumente web. Nu se dau sarcini suplimentare! Sarcinile propuse de către profesor trebuie să fie clare, măsurabile și accesibile. La elaborarea acestora, profesorul va ține cont de modalitatea realizării unui feed-back din perspectiva teoriei curriculare și în conformitate cu proiectul de lungă durată, cadrul didactic asigurând succesiunea secvențelor instructive și dozarea timpului.

Demersul educațional la distanță se va proiecta, în funcție de vârstă, clasă și nivel de competențe, activități de predare sincron cu activități de predare asincron, activități ghidate, de lucru independent, lucru individual și în grup, utilizând o varietate de metode și tehnici de

predare interactivă (să vizioneze/ audieze materiale video/ audio, să elaboreze conținuturi digitale: ex. postere, colaje digitale, pagini de reviste/reviste online, etc.).

În calitate de resurse de învățare vor servi manualul și materiale didactice tradiționale, dar fiecare cadru didactic își poate extinde setul de resurse plasate în spațiul online. Manualele școlare, format PDF, pot fi accesate pe site-ul <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>.

O resursă recomandată pentru instruirea la distanță este **biblioteca digitală „Educație Online”**, care oferă o varietate de materiale digitale: lecții video, activități interactive, manuale în format PDF, încărcate și stocate pe platformă și partajate prin intermediul canalelor de Youtube și a rețelelor de socializare (<http://www.educatieonline.md/>).

Atenție! Materialele didactice utilizate de către cadrele didactice trebuie să reflecte conținuturile curriculare și să fie selectate adecvat vârstei și nivelului lingvistic al grupului de elevi.

Un aspect important al învățământului la distanță este dezvoltarea profesională a cadrelor didactice, astfel încât acestea să facă față provocărilor timpului. Prin urmare încurajăm implicarea cadrelor didactice în diverse activități de formare profesională în domeniul instruirii la distanță, realizate atât offline, cât și online.

Platforma eTwinning oferă un spațiu sigur, special destinat învățării, prin intermediul căruia cadrele didactice din diferite țări europene stabilesc parteneriate educaționale online, colaborează în proiecte inter-/transdisciplinare și implică activ elevii în procesul de învățare prin descoperire, valorificând diverse teme actuale, dezvoltând elevilor abilități de colaborare, analiză și cercetare și, implicit, competențe de comunicare.

TEMA PENTRU ACASĂ

Aspectele esențiale privind temele pentru acasă vor fi reglementate în conformitate cu prevederile *Instrucțiunii privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal* (ordinului Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1249 din 22.08.2018).

Volumul temelor pentru acasă nu trebuie să depășească, de regulă, $\frac{1}{3}$ din volumul sarcinilor realizate în clasă, pe parcursul lecției.

Cadrul didactic va verifica periodic și va monitoriza ritmicitatea realizării de către elev a temelor pentru acasă, atenționându-l asupra greșelilor comise, oferindu-i explicații. În acest scop recomandăm elaborarea **fișelor de observare**, cu ajutorul cărora se va putea evalua atât procesul, regularitatea realizării temelor, cât și performanțele elevilor la diferite perioade de timp.

Important! La sfârșitul unității de învățare și înaintea probelor de evaluare sumativă, se vor propune elevilor sarcini de lucru cu caracter de sinteză și integrare.

Nuse vor da teme pentru acasă:

- în perioada de vacanță;
- după probele de evaluare sumativă;
- în zilele de activități transdisciplinare.

Notă! În ciclul gimnazial, în clasa a V-a, în *primele două săptămâni* de studiu nu se vor da teme pentru acasă.

De menționat că fiecare profesor este obligat să verifice tema pentru acasă, în mod obligatoriu, o dată în cadrul unității de învățare și să evalueze prin notă doar produsul complex. Totodată, el monitorizează ritmicitatea realizării de către elev a celorlalte teme pentru acasă, îl atenționează asupra greșelilor (de exemplu, asupra unor anumite ortograme), fără a-l nota în mod obligatoriu pentru fiecare temă în parte.

ASIGURAREA CONDIȚIILOR DE ACCES

În vederea reintegrării rapide și eficiente, o atenție sporită va fi acordată **copiilor din diasporă**, reîntorși de peste hotare. Formarea competențelor de comunicare în limba română este prima condiție care asigură integrarea copilului, de aceea profesorii vor manifesta o atitudine responsabilă. În acest caz, instituția nu va condiționa instituționalizarea copilului și nu va tergiversa procesul de înmatriculare a elevului. Profesorul de limba și literatura română, în urma evaluării inițiale (orale și scrise), va stabili competența lingvistică a elevului, după care va elabora și va implementa un **plan individual de studiere** a conținuturilor curriculare conform Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2021 – 2022 (aprobat prin ordinul nr. 200 din 26.02.2021). Totodată, va fi pus în discuție în cadrul Comisiei metodice și prezentat spre aprobare administrației instituției, iar șeful Comisiei metodice Limba și literatura română va monitoriza procesul de realizare a planului individual de studiere a conținuturilor curriculare.

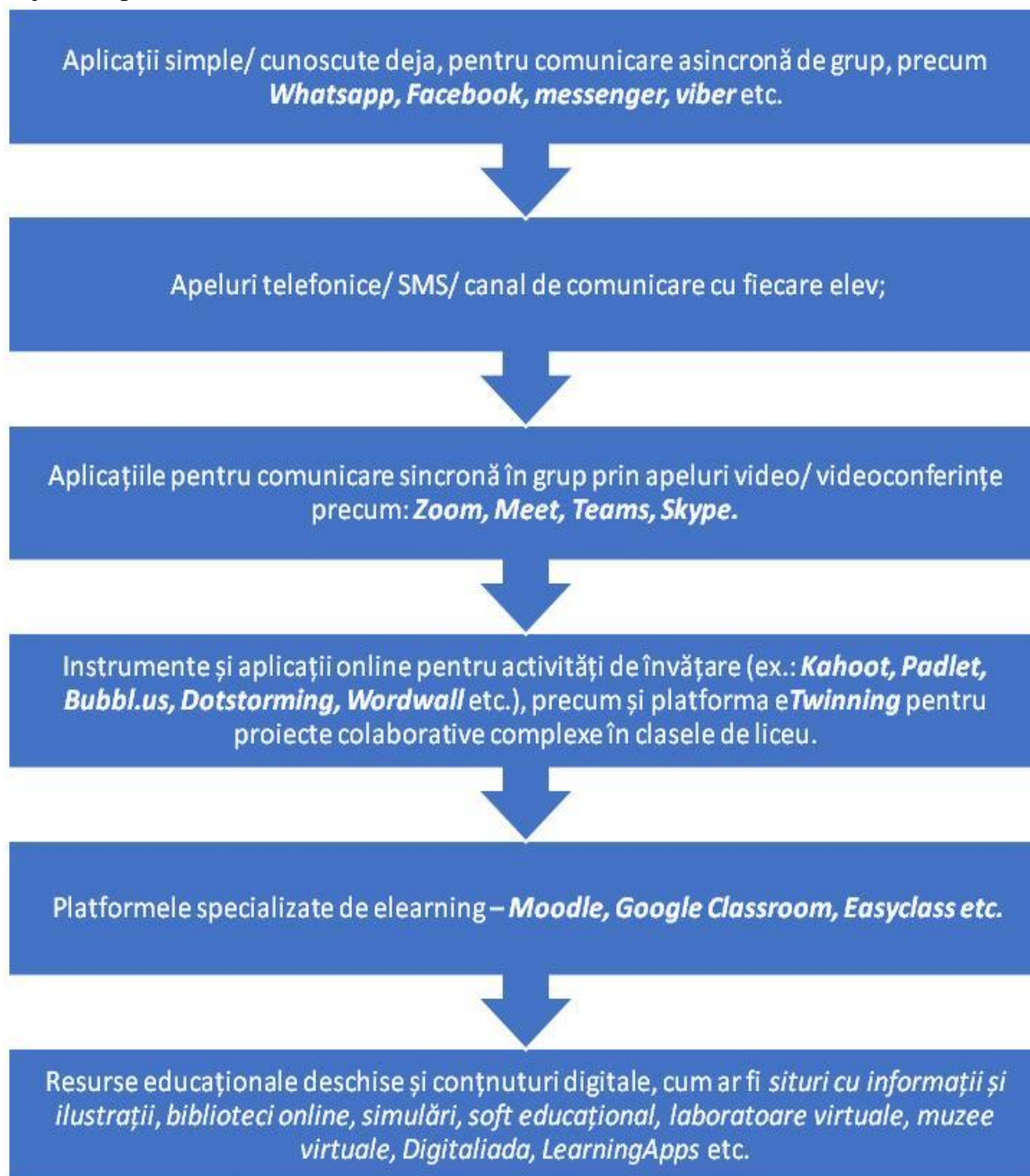
Daniela TÎRSÎNĂ, *consultant principal, Direcția învățământ general,
Ministerul Educației și Cercetării, grad didactic superior;*
Svetlana DERMENJI, *profesor de limba și literatura română, dr., conf. univ,
UPS „ Ion Creangă ”;*
Inga LIULENOVA, *profesor de limba și literatura română, grad didactic
superior, metodist superior DGETS Chișinău;*
Lora GÎRLEANU, *profesor de limba și literatura română, grad didactic
superior, magistru, director LT A. Russo.*

ANEXA 1

PLATFORME RECOMANDATE PENTRU REALIZAREA INSTRUIRII LA DISTANȚĂ

Pentru a susține activități de învățare la distanță, profesorii și elevii vor folosi mai multe mijloace specifice, dintre care cel mai frecvent:

ANEXA 2

MODEL DE GRILĂ DE EVALUARE

La disciplina *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale)

PRODUCERE ORALĂ: Prezentare

Nivel CECRL: B1

<i>Nr.</i>	<i>Criterii</i>	<i>Foarte bine 5p</i>	<i>Bine 4p.</i>	<i>Moderat 3p.</i>	<i>Slab 2p.</i>	<i>Foarte slab 1p.</i>
1.	<i>Subiectul este reflectat bine prin conținut</i>					
2.	<i>Structura prezentării este logică</i>					
3.	<i>Noțiunile și conceptele sunt prezentate clar de către elev</i>					
4.	<i>Informația oferită este actuală</i>					
5.	<i>Ideile prezentate de elev oferă argumente forte</i>					
6.	<i>Elevul vorbește în general fluent și nu creează impedimente în înțelegerea informației expuse.</i>					
7.	<i>Cuvintele sunt pronunțate clar și accentuate.</i>					
8.	<i>Elevul se simte liber în public.</i>					
9.	<i>Are o ținută adecvată, gesticulație coerentă.</i>					
10.	<i>Respectă durata prezentării.</i>					

ANEXA 3

MODEL DE LISTĂ DE CONTROL

La disciplina *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale)

PENTRU SFÂRȘITUL UNEI/ MAI MULTOR UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Nivel CECRL: A1

Criterii de performanță	Exemple concludente			
Pot să prezint o rudă.	- Cine este acesta? - Acesta este ...			
Să spun de unde sunt și să întreb despre țara de unde este ruda respectivă.	- De unde ești? - Eu sunt din ...			
Pot vorbi despre preferințele, jocurile îndrăgite.	- Ce faceți aici? - ...			
Pot să-mi exprim emoțiile, gândurile, sentimentele.	 - Vrei să pictăm? - Da! Super! - Da! ... - Nu! ...			
Pot să vorbesc despre rudele mele, prietenii mei și/ sau membrii familiei mele.	 El este din Moldova. El are ... ani. El este ... Ea ...			
Pot să numesc rudele mele.	Mătușa _____ Unchiul _____ Verișoara _____ Verișorul _____			

Notă: Fiecare cadru didactic își va elabora propriile grile de evaluare și liste de control în funcție de clasă, nivelul lingvistic al elevilor, unitățile de competență evaluate.

ANEXA 4

SCHIȚĂ A DEMERSULUI DIDACTIC ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: Copilul și natura

Subiectul lecției: Enigme ale Terrei

Texte: Și soarele dansează. Apă vie?

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției elevul va putea:

1. să numească unele minuni ale naturii;
2. să descrie succint și să întrebe despre minunile naturii;
3. să descrie o imagine cu ajutorul expresiilor propuse.

Platforme și instrumente web	Sincron 	Asincron
-------------------------------------	---	---

Etapa lecției	Strategie de lucru	Modalitate de lucru	Resurse	Sarcini de lucru
Evocare	Joc-Puzzle Zoom/ Google meet/Skyp	asincron sincron	jigsawplanet.com	Descoperirea subiectului lecției: <ul style="list-style-type: none"> - Adună puzzle și ghicește ce vom studia astăzi la lecție? - Expunerea ideilor despre subiectul lecției: Astăzi voi învăța ...
Realizare a sensului	Joc-Quizlet Individual sau în grup YouTube	asincron sincron asincron sincron	quizlet.com/ manualul digital youtube.com/ manualul digital	Actualizarea și aprofundarea vocabularului: <ol style="list-style-type: none"> 1. Accesează link-ul și observă cuvintele noi. 2. Găsește obiectul din imaginea din manual și numește cuvântul. Ce ai observat? (imaginea din manual este parte a imaginii puzzle) 3. Descrie imaginea utilizând expresiile propuse în manual. Vizionarea secvenței video: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vizionează și reaminteste-ți. 2. Cu ajutorul expresiilor din manual vorbește despre minunile naturii care te-au impresionat.
Reflecție	Joc-Kahoot	sincron		<ol style="list-style-type: none"> 1. Audiază dialogul despre o minune a lumii. 2. Intitulează-l! 3. Citește textul și identifică propozițiile adevărate și cele false din dialog. Evaluarea/ Autoevaluarea
Extindere		asincron	YouTube	Privește filmulețul și ilustrează personajele principale. Vorbește despre minunea lumii pe care au vizitat-o.

ANEXA 5

ALTE STRUCTURI MODEL ALE PROIECTĂRII DE LECȚIE ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA DISTANȚĂ

La disciplina *Limba și literatura română* (pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale)

Recomandăm realizarea proiectării didactice zilnice a *lecției online* după următoarele structuri:

I. MODEL A

Data	Unități de competență	Obiective operaționale	Subiectul lecției	Etapele Cadrului de învățare	Platforme utilizate	Strategii didactice	Evaluare
				EVOCARE REALIZAREA SENSULUI REFLECȚIE EXTINDERE			

II. MODEL B

Data	Unități de conținut	Activități de învățare	Platforme utilizate	Durată	Activități de evaluare

Notă: Demersul didactic poate fi prezentat atât în formă tabelară, cât și în formă textuală. În cazul prezentării textuale e necesar a indica etapele lecției, platforma utilizată și activitățile proiectate pentru aceste secvențe, obiectivele care sunt vizate la etapa dată și timpul preconizat.